

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 · Publicerad den 6 juni 2008

Klicka här för utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om idrott, etnicitet och integration på idrottsforum.org

Läs mer om idrott och genus på idrottsforum.org

Fundberg vs. Dahlén: Debatt om etnicitet, sexualitet och invandrarflickors idrottande

Peter Dahlén

Institut för informations- och medievitenskap, Universitetet i Bergen

Jesper Fundberg

Idrottsvetenskap, Malmö högskola

Det började med en rapport från svenska Riksidrottsförbundet (RF), *Sexualiseringen av idrottens offentliga rum*, där sex svenska idrottsforskare, Birgitta Fagrell, Håkan Larsson, Kutte Jönsson, Helena Tolvhed, Eva Olofsson och Jesper Fundberg presenterade forskning och tankar kring det aktuella temat. Peter Dahlén bad att få recensera den, och som då och då händer, och inte bara från Dahléns penna, så blev en recension hux flux till en artikel, eller som vi gärna säger efter hög förebild, en *recensionsessä* – review essay.

Peter Dahléns har själv forskat på detta område och presenterat sina analyser, senast på det idrottshistoriska symposiet i Malmö hösten 2007. Han hade med andra ord mycket att säga med anledning av rapporten, och som vi dristade oss till att skriva i ingressen till artikeln, som publicerades i uppdatering #94 den 21 maj, blev det "ett spännande möte mellan Dahlén och de sex forskarna, en multidisciplinär korsbefrukning som berikar såväl frågeställningen som läsarens kunskaper".

En av författarna, etnologen Jesper Fundberg, vars bidrag betitlas "Idrott som orientalisk dans – sexualisering i ett postkolonialt perspektiv", var emellertid inte nöjd med Dahléns omdömen. Fundbergs text, som för övrigt kan laddas ned gratis från RFs hemsida tillsammans med resten av rapporten, vill problematisera och ifrågasätta den bild av unga invandrarflickor som kommer fram i den svenska debatten, och mera specifikt, den sexualisering av invandrarflickors identitet som blir till verklighet i svenska medier, och som enligt Fundbergs forskning blir ett hinder för dessa flickors idrottsutövning som är större än de kulturella hinder som ligger inbäddat i de olika invandrargruppernas kulturella mönster.

Dahlén ifrågasatte denna slutsats. Kunde Fundberg på fullt allvar mena "att forskare i så hög grad förvränger bilden av invandrarkulturer att deras diskurser kan bli lika farliga och förtryckande som de män vilka hindrar flickorna i dessa kulturer att idrotta på samma villkor som svenska flickor". Ja, det kunde Fundberg, och det framgick av ett inlägg till forumet med anledning av recensionsartikeln. Detta inlägg gick till Dahlén, hans svar gick i sin tur till Fundberg, vars svar på det gick till Dahlén för en avslutande kommentar. Allt detta hände på några dagar mellan två uppdateringar, och vi har samlar ihop den ställvis irriterade debatten. Var så goda!

Fundberg: Vem är politiskt korrekt?

Jag är oerhört stolt, ja nästan smickrad. Peter Dahléns recension av mitt bidrag, "Idrott som orientalisk dans", i antologin *Sexualiseringen av idrottens offentliga rum*, visar att mitt resonemang satte fingret rakt på en öm punkt. Dahléns skriver till en början att "man får lita på" min forskning när det gäller dessa frågor. Jo, efter mer än tio år med forskning om idrott och integration/etniska relationer så får man nog det. Sällan avfärdas forskning inom medicin, fysiologi eller andra "tunga" ämnen så lätt som Dahléns gör med min forskning. Vidare menar Dahléns att min artikel är "alltför politiskt korrekt". Jag tycker det är ett intressant påstående, särskilt när en mediaforskare med hull och hår sväljer den medialiserade bilden av invandrare, för att citera Dahléns; "de är reaktionära, kvinnoförtryckande kulturer, med fäder och bröder och andra manliga släktingar som bestämmer över de unga kvinnorna, deras kroppar och deras sexualitet på ett för oss helt oacceptabelt sätt." Med stöd av etnicitetsforskning på området vill jag mena att det är Dahléns som är politiskt korrekt. Om nu det är något som ingen vill vara?

Dahlén: Skriv en artikel!

Jag hoppas och tror, Jesper, att du i vanliga fall är mer noggrann i din hantering och redovisning av källmaterial, med tanke på att du felciterar mig. Jag skriver inte "de är reaktionära, kvinnoförtryckande kulturer" osv, jag skriver " dessa många gånger ytterligt reaktionära, kvinnoförtryckande kulturer" osv, vilket är en avsevärd skillnad, eftersom jag inte påstår att de (icke-europeiska invandrarkulturer) alltid "är" kvinnoförtryckande, men att så "många gånger" är fallet.

Menar du, för det andra, verkligen att alla rapporter och reportage om hedersvåld, könsstympning, tvångsgifte och organisationer som startats för att hjälpa och skydda tjejer (och numera även killar) som vill ut ur dessa råpatriarkala sociala system, bara är mediala påhitt? Det tror jag faktiskt inte att du gör. Att du på detta sätt avfärdar min kritik mot notoriskt kvinnoförtryckande invandrarkulturer, genom att hävda att det handlar om felvinklade eller uppdiktade medieprodukter, förstärker bara det intryck som din text i RF-rapporten ger, att du av rädsla för att framstå som 'främlingsfientlig' inte vill eller vågar ifrågasätta det fundamentalistiska patriarkat (mäns gudagivna överhöghet) vars makt ytterst vilar på total kontroll av kvinnors kroppar och sexualitet, vilket bl.a. sätter stora hinder i vägen för kvinnligt idrottande. Just detta, invandrantjejjers sexualitet, menar du att forskarna är så upptagna av att det skapar ett förtryck lika stort som det tjejerna upplever från männen inom sin kultur. Hur du kan komma fram till en sådan slutsats är för mig obegripligt. Kanske du skulle ta och skriva en artikel till oss idrottsforumläsare där du visar hur detta går till, hur det förtryck som skapas av forskarnas diskurser påverkar tjejerna och bidrar till att försvåra deras liv och möjligheter att i frihet få utöva de idrotter de vill.

För det tredje så lockar kommersiella medier typ lösnummertidningar (tabloider) som *Expressen* och *Aftonbladet* inte köpare (läsare) genom att vara politiskt korrekta. De är populistiska, förenklar ofta komplicerade samhällsprocesser och ger uttryck för en svart-vit moral, ja, men vore de politiskt korrekta så skulle människor inte vara lika intresserade av att köpa och läsa dem. Dessa mediers livsluft är i själva verket att utmana den politiska, kulturella, vetenskapliga och religiösa korrekthet som – på gott och ont – dikteras av representanter för samhällets sociokulturella maktinstanser, såsom politiker, kulturskribenter, akademiker och kyrkofolk.

Fundberg: Följ med till Rosengård!

Jag ber om ursäkt att jag skrev ordet "är". När du ju skrev "många gånger är fallet". Den "avsevärda skillnaden" är ju uppenbar. Det är helt riktigt att använda källor korrekt, jag håller med Dahléns. Jag vill därför veta vilka källor han har för beläggen att "vissa invandrarkulturer [...] inte tillåter flickor visa fram sina kroppar", "dessa många gånger ytterligt reaktionära, kvinnoförtryckande kulturer", "dessa råpatriarkala sociala system", "notoriskt kvinnoförtryckande invandrarkulturer", "fundamentalistiska patriarkat". Dahléns får gärna följa med på fältarbete, sådant som etnologer ägnar sig åt, och möta flickor, pojkar, kvinnor och män som kanske representerar objekten i denna debatt. Följ med och ta debatten med dem det handlar om, så som jag gjort. Jag tar all avstånd från förtryck och kränkande behandling – oavsett vem det kommer ifrån eller riktas emot. Men det är synnerligen svårt att beskriva människors vardag på det onyanserade vis som Dahléns gör efter att deltagit i, om än för en kort stund, andras vardagsliv. Vem talar Dahléns om?

Förklara! Vem? Vilka döljs under benämningen "vissa"? Säg mig vilka som avses. Och hur många rör det sig om? Dahlén menar ju att det är "tillräckligt" många – du har alltså räknat, jämfört (med vad?) och gjort en bedömning? Jag undrar: hur många är tillräckligt många?

Att redovisa källmaterial är viktigt. Dahlén menar att jag tycker det är "mediala påhitt" som är "felvinklade eller uppdiktade" och som "förvränger bilden" av invandrarkulturer. Inget av detta stämmer. Ja, det är klart att det bör finnas "ett fokus" (som Dahlén skriver) på mäns behandling av unga kvinnor. Vad jag vänder mig emot i min artikel är att det tycks vara det **enda** fokus som tycks vara möjligt att framföra kring detta tema. Är inte det att förvränga verkligheten – att ständigt återkomma till en enda bild? Invandrarflickor är muslimer, har elaka (manliga) släktingar, bär slöja (som yttersta symbol för förtryck) och tänker ständigt på sin oskuld. Vet Dahlén hur många gånger jag läst detta – skrivet av forskare, journalister och projektsamordnare? Tror Dahlén att det är så vardagen är? Enbart så? För de flesta? För vem? Varför blir jag "absurd" och "obegriplig" när jag påpekar denna diskurs, och när jag försöker peka på den maktutövning som sker när en grupp människor beskrivs på ett visst sätt om och om igen? Maktutövning är det därför att konsekvenserna kan synas i hur arbetsmarknaden är etniskt skiktad, hur rasism tar sig uttryck på allsköns möjliga vis, hur representationen i ett etniskt perspektiv ser ut inom de flesta områden vad gäller beslutspositioner (inklusive idrotten). Så fungerar bilder av verkligheten – de har påtagliga konsekvenser. Och möjligheterna att ge motbilder, eller nyansera, ser olika ut i vårt samhälle för olika grupper.

Slutligen: ja, jag är rädd för att framstå som främlingsfientlig. Det borde alla civiliserade människor vara. Det betyder inte att jag blundar för förtryck och våld – oavsett vem det handlar om. Tvärtom, jag har deltagit i demonstrationer mot mäns våld, debatterat det som kallas hedersvåld med mansgrupper i Tensta, skrivit forskningsrapporter om mäns (även de som kallas invandrare) jargong och de mindre smickrande beskrivningar och bemötande som yttras om kvinnor bland män. Är Dahlén månne inne på temat att jag bidrar till att "lägga locket på"? Vem lägger locket på? Jag ger en annan bild av "invandraren" än den som förekommer så frekvent i vår tid och vårt samhälle – då blir jag absurd. Jag undrar, vem lägger locket på? Det är nämligen fullt möjligt att både rikta kritik mot mäns förtryck *och* rikta kritik mot en enögd och fördömande beskrivning av "invandrare" och "invandarmän". Varför utesluter det ena det andra? Dahlén är mycket välkommen att följa med till Rosengård och förklara hur han menar. Jag menar att denna diskussion inte enbart bör försiga över huvudet på dem som berörs. Det är nämligen så det brukar vara – och det svider också, ska Dahlén veta.

Dahlén: Ta ställning mot förtryck!

Okej, vi tar det från början. I din artikel i RF-antologin, som jag i min recensionsessä hade att förhålla mig till, inte dina övriga publicerade arbeten där du redogör för din egen forskning kring kön och etnicitet (forskning som säkerligen är god och gedigen, det har jag ingen anledning att betvivla), påstår du att diskurser i offentligheten och i forskningen om "unga kvinnor med utländsk bakgrund inom idrotten" riskerar att "fungera lika hindrande som vilken skeptisk förälder som helst". Att påstå något sådant är, vill jag mena, att negligera och förringa det förtryck och det lidande som åsamkas flickor i – just det – "dessa många gånger ytterligt reaktionära, kvinnoförtryckande kulturer", "dessa råpatriarkala sociala system", "notoriskt kvinnoförtryckande invandrarkulturer", "fundamentalistiska patriarkat". Jag kan inte se att du i din artikel ger ett enda exempel från den svenska forskningen kring tjejer, idrott och etnicitet där en sådan gentemot "unga kvinnor med utländsk bakgrund inom idrotten" djupt förtryckande diskurs kommer till uttryck. På sidan 20 anför du två citat, ett i sammanhanget förvirrande sådant från månadsbladet *Sportmagasinet* och ett mera lättbegripligt från Svenska Fotbollförbundets hemsida. Jag kan inte se att något av dessa citat stärker ditt påstående. Vad är det för fel att, som Svenska Fotbollförbundet gör i ditt anförda citat på sidan 20, hävda att föräldrar från Mellanöstern som förbjuder sina döttrar att idrotta gör fel, med anledning av att så få flickor från Mellanöstern spelar fotboll – för man kan väl ändå tänka sig att det finns många invandrarflickor från Mellanöstern (och från andra delar av världen med för den delen) som skulle vilja syssla med just fotboll, precis som svenska flickor? Det hedrar Svenska Fotbollförbundet att de klart och tydligt tar ställning här, tycker jag.

Copyright © Peter Dahlén & Jesper Fundberg 2008